

A white bull is standing in a pen. In the background, there is a stone wall and a metal fence. A car is partially visible behind the fence. The text is overlaid on the bull's body.

**Hodnocení odchovu mladých plemenných býků
v letech
2002 až 2012**

Tabulka 1) Počty narozených a testovaných býků

výsledek	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	celkem
mimo testaci	113	136	79	67	79	102	118	145	122	139	1100
vybrán do plemenitby	17	28	22	25	25	54	53	44	41	60	369
vyřazen před výběrem	2	3	1	8	4	8	9	10	10	11	66
vyřazen při výběru	1		5	7	9	11	9	6	6	4	58
celkový počet nar. býků	133	167	107	107	117	175	189	205	179	214	1593

Tabulka 2) Podíl býků podle výsledku výběrů

výsledek	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
mimo testaci	85,0%	81,4%	73,8%	62,6%	67,5%	58,3%	62,4%	70,7%	68,2%	65,0%	69,1%
vybrán do plemenitby	12,8%	16,8%	20,6%	23,4%	21,4%	30,9%	28,0%	21,5%	22,9%	28,0%	23,2%
vyřazen před výběrem	1,5%	1,8%	0,9%	7,5%	3,4%	4,6%	4,8%	4,9%	5,6%	5,1%	4,1%
vyřazen při výběru	0,8%	0,0%	4,7%	6,5%	7,7%	6,3%	4,8%	2,9%	3,4%	1,9%	3,6%

Celkem se za sledované období let 2002 až 2011 narodilo živě 1593 býků. Z těchto narozených býků bylo do testace na odchovných plemenných býků (OPB) a nebo do odchovu u chovatele (OCH) zařazeno 493 býků, to je 30,9 % z celkového počtu býků. Do plemenitby bylo vybráno v průměru deseti let 23,2 % z narozených býků. Jak se lišily jednotlivé ročníky dokumentují tabulky 1 a 2.

V tabulce 3 je rozbor vyřazování a výběru býků podle matek býků MB a ostatních. Jako od MB je označeno potomstvo od těch krav, které v tomto období minimálně daly jednoho býka do testace. Podíl narozených býků od MB činí v průměru 51,4 %, ale 20,5 % narozených býků nebylo od těchto krav testováno. I přesto se zvyšuje podíl využití těchto krav, což je zřejmé z tabulky 4. Týká se to zejména posledních pěti let.

Tabulka 3) Podíl potomstva od matek býků (podle výsledků výběrů)

podle matek	výsledek	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
potomstvo od matek býků (MB)	netestováno	20,3%	24,6%	21,5%	25,2%	21,4%	20,0%	24,9%	22,0%	16,2%	12,6%	20,5%
	vybráno	12,8%	16,8%	20,6%	23,4%	21,4%	30,9%	28,0%	21,5%	22,9%	28,0%	23,2%
	vyřazeno před	1,5%	1,8%	0,9%	7,5%	3,4%	4,6%	4,8%	4,9%	5,6%	5,1%	4,1%
	vyřazeno při	0,8%	0,0%	4,7%	6,5%	7,7%	6,3%	4,8%	2,9%	3,4%	1,9%	3,6%
Celkem z MB		35,3%	43,1%	47,7%	62,6%	53,8%	61,7%	62,4%	51,2%	48,0%	47,7%	51,4%
potomstvo od produkčních matek		64,7%	56,9%	52,3%	37,4%	46,2%	38,3%	37,6%	48,8%	52,0%	52,3%	48,6%

Tabulka 4) Podíl potomstva od matek býků (testovaných a netestovaných)

potomstvo MB	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
v testaci	42,6%	43,1%	54,9%	59,7%	60,3%	67,6%	60,2%	57,1%	66,3%	73,5%	60,2%
žír nebo prodej zástavu	57,4%	56,9%	45,1%	40,3%	39,7%	32,4%	39,8%	42,9%	33,7%	26,5%	39,8%

Tabulka 5) Potomstvo hodnocené podle otců

otec	výsledek	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
není otec býků		15,0%	8,4%	11,2%	0,0%	6,8%	9,7%	13,2%	3,4%	12,3%	11,2%	9,4%
harém		9,0%	25,1%	0,0%	0,9%	5,1%	1,1%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	4,0%
potomstvo otců býků	netestováno	60,9%	47,9%	62,6%	61,7%	55,6%	47,4%	48,7%	67,3%	55,9%	53,7%	55,7%
	vybráno	12,8%	16,8%	20,6%	23,4%	21,4%	30,9%	28,0%	21,5%	22,9%	28,0%	23,2%
	vyřazeno před	1,5%	1,8%	0,9%	7,5%	3,4%	4,6%	4,8%	4,9%	5,6%	5,1%	4,1%
	vyřazeno při	0,8%	0,0%	4,7%	6,5%	7,7%	6,3%	4,8%	2,9%	3,4%	1,9%	3,6%
celkem potomstvo otců býků		76,0%	66,5%	88,8%	99,1%	88,0%	89,1%	86,3%	96,6%	87,7%	88,8%	86,6%

Protože není výběr otců býků (OB) usměrňován, má téměř každý býk šanci produkovat plemenné býky (viz. tabulka 5). Téměř 87 % narozených býků pochází od těchto býků. Potěšitelné je to, že se v posledních letech nevyskytuje potomstvo po tzv. harémovém připouštění.

Tabulky 6 dokumentují hmotnosti býků:

- porodní hmotnosti
- hmotnosti ve 120 dnech
- hmotnosti v 210 dnech
- hmotnosti v 365 dnech

Protože jsou pro testaci stanoveny hmotnostní limity, dosahují testovaní býci výrazně vyšší hmotnosti než býci netestovaní.

Tabulka 6) Hmotnosti býků

porodní hmotnost	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
průměr	40,7	39,4	39,1	43,0	42,7	44,7	43,5	45,1	45,4	43,3	43,0
netestovaní býci	40,6	38,6	38,9	42,2	41,7	43,4	42,4	45,1	45,1	42,7	42,2
testovaní býci	41,8	42,8	39,6	44,3	44,8	46,4	45,3	45,0	46,0	44,5	44,7
vybraní	41,6	43,0	39,3	44,6	45,7	47,0	45,4	45,6	46,5	44,3	44,9

Hmot. ve 120 dnech	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
průměr	176,9	171,1	173,6	183,9	187,8	188,3	184,7	180,3	182,2	183,0	181,9
netestovaní býci	169,7	154,3	158,7	165,8	174,1	164,9	164,6	164,1	168,3	165,1	165,2
testovaní býci	199,7	196,5	195,4	201,5	202,9	205,7	205,7	206,0	202,8	206,2	203,5
vybraní	199,9	196,6	195,9	199,5	203,3	205,3	208,2	207,4	199,9	208,1	203,8

Hmot. ve 210 dnech	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
průměr	273,5	286,4	265,4	291,8	296,4	297,6	295,7	282,2	286,5	289,0	287,7
netestovaní býci	247,8	244,8	232,8	250,4	269,2	250,1	256,7	253,9	262,2	260,2	254,6
testovaní býci	312,0	316,0	310,7	322,8	320,7	323,7	322,0	322,8	316,7	323,9	320,6
vybraní	312,9	316,4	312,1	319,8	325,2	326,9	328,0	328,1	313,8	326,6	322,8

Hmot. ve 365 dn.	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
průměr	511,1	507,6	516,1	506,8	525,2	528,8	527,1	480,0	478,2	473,5	500,0
netestovaní býci	369,3	365,5	474,7	404,6	437,0	447,9	411,9	419,3	395,2	379,7	404,3
testovaní býci	532,4	535,2	520,5	537,4	543,8	536,5	540,0	526,6	520,5	521,0	531,1
vybraní	539,4	542,6	520,7	545,1	548,8	543,5	547,6	538,4	519,4	530,5	537,5

Tabulka 7) Hmotnosti testovaných býků (otec i matka TQE)

hmotnosti	2003	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
Průměr z HmotNar	41,0	38,3	47,7	55,0	44,8	43,0	43,7	46,1	44,4
Průměr z teo120	196,0	191,3	212,7	200,0	222,3	225,6	218,3	212,6	213,0
Průměr z teo210	328,5	312,7	337,0	333,0	365,3	346,8	339,3	341,3	340,8
Průměr z teo365	514,0	540,7	580,3	580,0	614,0	552,0	555,7	569,3	565,7

Tabulka 7 obsahuje hmotnosti testovaných býků jejichž rodiče získali kvalifikační třídu TQE. Již několik let je v katalogu výběrů býku uváděna kvalifikační třída krav. Pokud má kráva výšku v kříži 148 cm a víc a hmotnost 800 kg a víc a současně sirphru 105 a víc a sirphOS 103 a víc, nebo má výšku v kříži 148 cm a víc a hmotnost 800 kg a víc a současně sirmatru 103 a víc, získává třídu TQE. V případě, že kráva neplní výšku a hmotnost, ale plní plemenné hodnoty, získává třídu TQ. Obdobně lze zařadit i býky. V tabulce 8 jsou hmotnosti testovaných býků po rodičích TQ. Tabulka 9 obsahuje stejné hmotnosti testovaných býků po rodičích bez třídy. Rozdíly jsou zřejmé u průměru za celé období.

Tabulka 8) Hmotnosti testovaných býků (otec i matka TQ)

hmotnosti	2002	2003	2004	2005	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
Průměr z HmotNar	41,5	42,0	35,0	52,7	44,6	49,3	43,3	46,1	46,8	45,0
Průměr z teo120	200,0	237,0	188,5	199,0	203,8	197,3	205,7	216,1	193,3	204,3
Průměr z teo210	311,5	381,0	314,0	304,7	322,5	310,7	310,5	331,9	317,8	320,0
Průměr z teo365	555,5	596,0	531,5	536,3	531,9	525,3	509,2	539,6	515,0	532,1

Tabulka 9) Hmotnosti testovaných býků (otec i matka bez TQ)

hmotnosti	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
Průměr z HmotNar	47,0	38,5	44,0	42,5	47,6	44,7	44,2	46,2	43,7	44,6
Průměr z teo120	198,0	205,7	198,6	200,5	199,5	205,0	199,6	196,3	199,0	200,3
Průměr z teo210	306,7	299,0	311,4	306,7	309,6	314,5	306,9	310,4	324,2	309,9
Průměr z teo365	519,7	508,2	523,6	531,7	528,4	533,0	520,1	497,2	488,7	519,4

Tabulka 10) Počet býků s lineárním hodnocením

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	celkem
počet všech	32	35	42	61	59	88	93	121	108	152	791
počet testovaných	20	31	28	40	38	73	70	60	57	75	492
počet vybraných	17	28	22	25	25	54	53	44	41	60	369
podíl z testovaných	85,0%	90,3%	78,6%	62,5%	65,8%	74,0%	75,7%	73,3%	71,9%	80,0%	75,0%

Protože je část býků vyřazeno před základním výběrem, nemají všichni hodnocen zevnějšek. Proto je jen 75 % z testovaných býků s hodnocením zevnějšku. Tento podíl by mělo zvýšit nově přijaté opatření a změna podmínek výběrů plemenných býků.

Tabulka 11) Průměrné body lineárního hodnocení zevnějšku

Data	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
Průměr z TRkriz	5,5	5,8	5,8	5,0	5,3	6,2	6,0	5,0	6,2	6,0	5,7
Průměr z TRhmot	7,0	8,1	7,0	7,2	7,7	8,2	7,6	6,6	7,1	7,0	7,3
Průměr z TRcel	19,5	20,8	18,9	18,7	19,9	21,2	20,5	18,0	19,8	19,5	19,6
Průměr z Kcel	18,5	18,5	17,1	17,8	18,3	17,6	17,5	17,5	17,9	17,5	17,7
Průměr z Ocel	18,1	18,4	17,0	17,6	18,4	17,3	17,0	17,2	17,6	17,2	17,4
Průměr z UTyp	6,1	6,3	5,7	5,7	6,1	5,8	5,8	5,8	5,9	5,8	5,8
body celkem	62,1	64,0	58,7	59,8	62,7	61,9	60,8	58,6	61,2	60,0	60,6

Tabulka 12) Linerní hodnocení býků (otec i matka TQE)

Data	2003	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
Průměr z TRkriz	6,0	6,0	6,0	6,5	7,2	7,3	7,1	7,9	7,0
Průměr z TRhmot	8,5	9,0	9,7	7,5	9,0	8,6	7,6	9,6	8,7
Průměr z TRcel	21,0	22,3	23,3	21,0	24,0	22,9	21,6	24,9	22,9
Průměr z Kcel	18,5	19,7	19,0	18,5	20,0	18,3	18,3	20,4	19,1
Průměr z Ocel	17,5	20,3	20,0	18,5	20,8	18,1	17,9	20,4	19,2
Průměr z UTyp	6,0	6,7	6,7	6,5	7,4	6,1	6,0	7,3	6,6
Průměr z Celkem	63,0	69,0	69,0	64,5	72,2	65,4	63,7	73,0	67,9

Tabulka 13) Linerní hodnocení býků (otec i matka TQ)

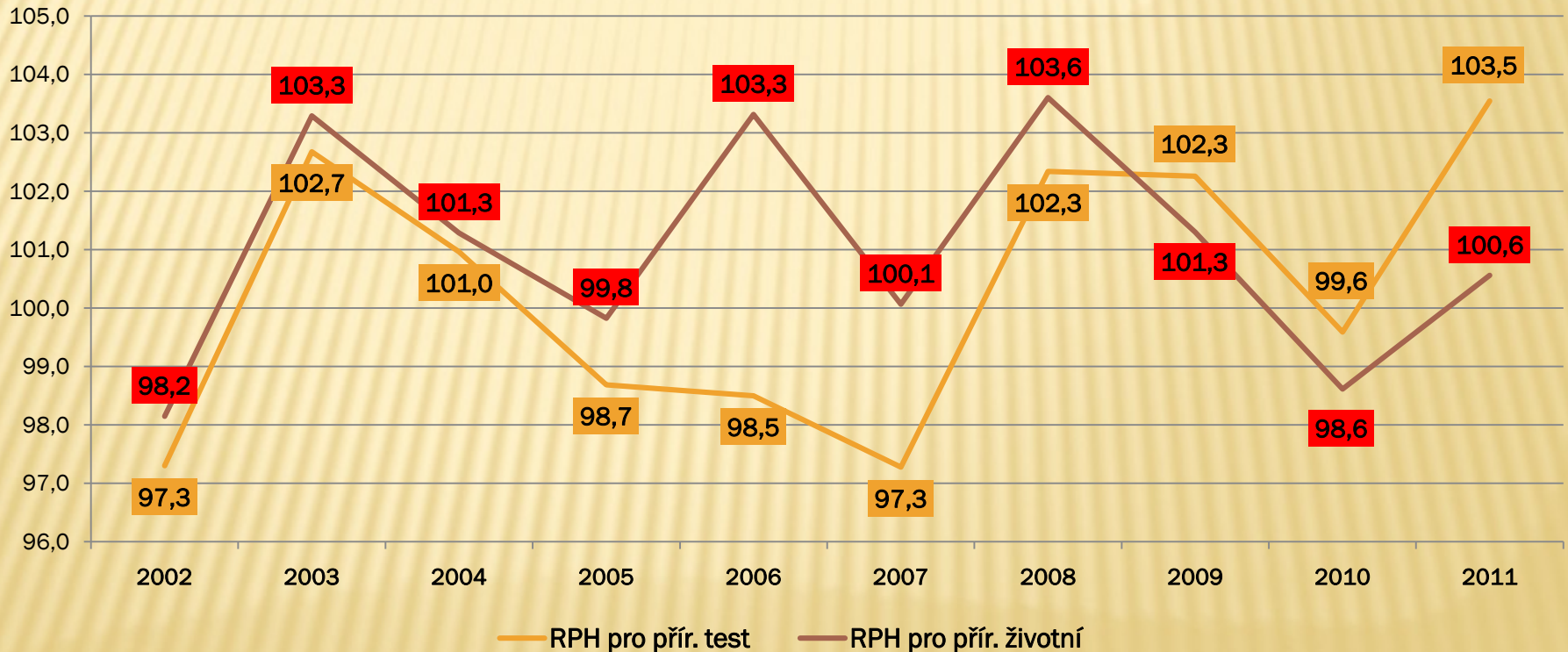
Data	2002	2003	2004	2005	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
Průměr z TRkriz	6,0	10,0	4,0	5,0	5,3	4,3	5,9	7,0	5,2	5,6
Průměr z TRhmot	7,2	10,0	8,5	8,3	8,3	7,5	6,9	8,4	7,4	7,7
Průměr z TRcel	20,2	29,0	19,5	19,8	20,2	17,8	19,2	22,4	19,4	20,0
Průměr z Kcel	20,0	18,0	19,0	17,8	17,3	16,5	17,0	20,4	18,4	18,3
Průměr z Ocel	19,8	18,0	19,0	17,8	16,7	15,5	16,6	20,3	18,3	18,0
Průměr z UTyp	6,8	6,0	6,0	6,0	5,8	5,3	5,3	6,8	6,3	6,0
Průměr z Celkem	66,8	71,0	63,5	61,3	59,8	55,0	58,1	69,9	62,4	62,4

Tabulka 14) Lineární hodnocení býků (otec i matka bez TQ)

Data	2002	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
Průměr z TRkriz	4,8	6,4	4,3	4,8	6,3	6,3	4,2	6,1	5,4	5,4
Průměr z TRhmot	5,7	6,5	6,1	7,1	7,7	7,3	5,7	6,1	5,9	6,5
Průměr z TRcel	17,2	18,6	16,1	18,9	20,7	20,3	16,0	18,6	17,1	18,2
Průměr z Kcel	16,8	16,5	16,2	17,6	17,1	16,9	16,2	16,6	16,1	16,7
Průměr z Ocel	16,3	16,6	16,0	17,9	16,7	15,7	16,0	15,7	15,8	16,3
Průměr z UTyp	5,5	5,5	5,1	5,9	5,7	5,5	5,3	5,3	5,2	5,4
Průměr z Celkem	55,8	57,2	53,4	60,4	60,2	58,3	53,5	56,2	54,1	56,6

V tabulkách 11,12,13 a 14 je hodnocení zevnějšku býků, které je opět provedeno podle kvalifikačních tříd. I při tomto hodnocení je zřejmé, že kvalita rodičů rozhoduje o hodnocení zevnějšku býků. Rozdíly jsou poměrně výrazné.

Graf 3) Průměrné RPH pro přírůstek v testu a přírůstek od narození testovaných býků



Tabulka 15) Relativní plemenné hodnoty podle kvalifikačních tříd matek

matky podle třídy	počet	sirphpp	sirphru	sirmatpp	sirmatru	rphprt	rphprN
TQE	139	96,6	110,5	99,5	104,5	105,4	104,5
TQ	156	97,6	107,5	98,9	103,7	99,3	99,8
bez	198	97,4	106,9	99,8	97,0	98,2	99,6
průměr	493	97,2	108,1	99,4	101,2	100,5	101,1

Tabulka 16) Výsledky výběrů býků podle kvalifikačních tříd matek

Kvalifikační třída matky	vybrán do plemenitby	vyřazen před	vyřazen při
TQE	81,3%	9,4%	9,4%
TQ	75,6%	12,8%	11,5%
bez	69,7%	16,7%	13,6%
průměr celkem	74,8%	13,4%	11,8%

Protože jsou relativní plemenné hodnoty odrazem výsledků kontroly užitkovosti, promítají se do nich jak dosahované hmotnosti testovaných býků, tak i hodnocení zevnějšku. Z toho důvodu korelují předcházející hodnocení s RPH podle popsanych kvalifikačních tříd matek (viz tabulka 15).

O tom, že se vyplácí šlechtitelská práce v chovu a tím i zvyšování počtu matek s Třídou TQE, svědčí podíl vybraných býků podle kvalifikačních tříd matek dle tabulky 16.

V poslední tabulce 19 jsou podle ročníku narození býků uvedeny výsledky výběrů podle příčin. V průměru je nejvíc býků vyřazováno pro vady končetin a pro nesplnění přírůstku v testu a nebo přírůstku od narození.

Tabulka 17) Podíl narozených telat podle plemenitby

plemenitba	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
inseminace	18,0%	15,0%	40,2%	31,8%	21,4%	30,3%	32,8%	45,4%	26,8%	39,7%	30,9%
embryotransfér	6,8%	9,0%	3,7%	10,3%	2,6%	16,0%	12,2%	4,9%	3,4%	4,2%	7,4%
harém	9,0%	25,1%	0,0%	0,9%	5,1%	1,1%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	4,0%
přirozená plemenitba	66,2%	50,9%	56,1%	57,0%	70,9%	52,6%	54,5%	49,8%	69,8%	56,1%	57,7%

Tabulka 18) Podíl býků vybraných do plemenitby

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	celkem
inseminace + ET	7,4%	17,6%	15,9%	14,2%	7,2%	18,5%	16,0%	12,7%	10,1%	17,8%	14,1%
přirozená plemenitba	6,6%	4,8%	4,7%	9,4%	15,3%	12,7%	12,2%	8,8%	12,8%	10,3%	10,1%

Tabulka 19) Výsledky výběrů plemenných býků

název výsledku	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	průměr
vybrán do plemenitby	85,0%	90,3%	78,6%	62,5%	65,8%	74,0%	74,6%	73,3%	71,9%	80,0%	74,8%
vyř.před ZV-H365d	0,0%	3,2%	3,6%	12,5%	2,6%	1,4%	0,0%	5,0%	0,0%	5,3%	3,2%
vyř.před ZV-přír.	10,0%	6,5%	0,0%	5,0%	7,9%	6,8%	5,6%	1,7%	8,8%	4,0%	5,5%
vyř.před ZV-rabiát	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,2%	3,3%	0,0%	1,3%	1,2%
vyř.před ZV-úraz	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%	0,0%	2,7%	0,0%	1,7%	1,8%	1,3%	1,2%
vyř.před ZV-vet.duvody	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,8%	1,3%	0,4%
vyř.před ZV-VT	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,8%	5,0%	5,3%	1,3%	1,8%
vyř.při ZV-nepředveden	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%
vyř.při ZV-vady končetin	5,0%	0,0%	7,1%	10,0%	23,7%	6,8%	7,0%	3,3%	7,0%	2,7%	6,9%
vyř.při ZV-varlata	0,0%	0,0%	3,6%	5,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	0,8%
vyř.při ZV-zdravotní důvody	0,0%	0,0%	3,6%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%
vyřazen-nevhodný užít.typ	0,0%	0,0%	3,6%	2,5%	0,0%	5,5%	4,2%	6,7%	3,5%	1,3%	3,2%



Děkuji za pozornost

Karel Šeba

Dne: 16.04.2013